

ETNICZNOŚĆ

SCENARIUSZ DO ZAJĘĆ Z ZAKRESU PRAW CZŁOWIEKA

Žmogaus teisių balsas

TAUTINIŲ MAŽUMŲ DEPARTAMENTAS
PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS

Scenariusze dla nauczycieli
**W KIERUNKU SUKCESYWNEJ INTEGRACJI I
 WSPÓŁŻYCIA: POZBYCIE SIĘ STEREOTYPÓW WOBEC
 GRUP ETNICZNYCH I RELIGIJNYCH**

Poradnik metodyczny zawiera scenariusze do zajęć z zakresu praw człowieka dla nauczycieli i osób pracujących z młodzieżą. Poradnik metodyczny składa się ze zwartej informacji wstępnej, listy kluczowych pojęć, pytań do dyskusji i metod dydaktycznych. Poradnik koncentruje się na edukacji w zakresie praw człowieka dla uczniów klas 8-12.

TREŚĆ: Agnė Vitkutė, Giedrė Šėmytė, Goda Savickaitė, Milda Janeikaitė

PROJEKT OKŁADKI: Ruta Krau

INFORMACJE PODSTAWOWE

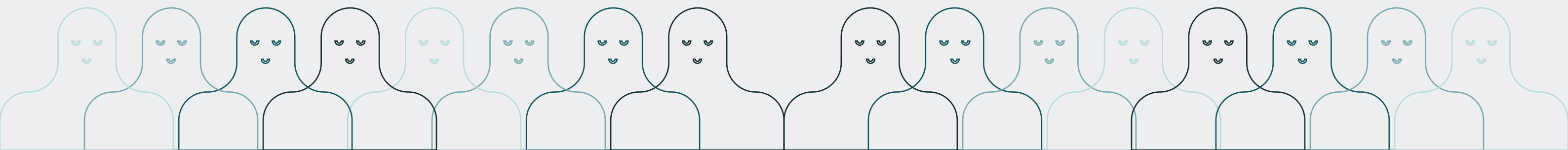
Brak wiedzy i bezpośredniego kontaktu może prowadzić do negatywnego nastawienia w stosunku do innych grup etnicznych i religijnych. Obcych lub ich grupy często stereotypizujemy i definiujemy jako innych, znajdujących się na marginesie społeczeństwa. Prowadzi to do postaw etnocentrycznych i ksenofobicznych. Co więcej, osoby znajdujące się w niekorzystnej sytuacji są bardziej narażone na wielokrotną dyskryminację. Separacja siebie od innego może obejmować formowanie nieświadomych ocen. Oto niektóre z oznak tego zjawiska: przypisywanie pozytywnych cech ludziom, którzy są do nas podobni; przekonanie, że ludzie, którzy różnią się od nas lub naszej grupy społecznej są zagrożeniem dla nas lub naszego sposobu życia; uczucie nieufności wobec ludzi z innych grup, nawet jeżeli nie znamy ani jednej osoby z tej grupy; przekonanie, że ludzie spoza naszej grupy społecznej nie są tak inteligentni lub tak wyjątkowi jak my i nasza grupa. Takie postawy są przykładem zaprzeczania indywidualności innych ludzi, przez co ci, do których są skierowane, postrzegani są jako mniej godni godności i szacunku. Prowadzi to do prześladowań grup marginalizowanych, a nawet do wzrostu liczby aktów przemocy¹.

Na Litwie można spotkać przykłady wykluczenia lub uprzedzeń. Z punktu widzenia kulturowego i społecznego, litewskie społeczeństwo pozostaje raczej zamknięte. Mieszkańcy Litwy obawiają się potencjalnych niepokojów lub zagrożeń społecznych, konkurencji o miejsca pracy, które mogą być spowodowane napływem uchodźców. Analiza podejścia mieszkańców Litwy do różnych grup religijnych pokazuje, że największy dystans społeczny pozostaje wobec muzułmanów. Ten dystans można przypisać wydarzeniom w innych krajach (np. kryzys uchodźczy, ataki terrorystyczne), ale nie na Litwie². Również społeczność romska na Litwie, która w czasie II wojny światowej doświadczyła ludobójstwa, spotyka się z dużą niechęcią. Prawie 40% ludności kraju nie chciałoby pracować z nimi w jednym miejscu, a sama społeczność romska boryka się z utrzymującym się wysokim bezrobociem, ubóstwem, brakiem umiejętności społecznych³. Dla pokonania uprzedzeń i wrogości konieczne jest wszechstronne kształtowanie mediów, empatii i tolerancji, ale ważne miejsce zajmuje również edukacja w tych kwestiach.

¹ „What is othering?”, 2020,
<https://www.verywellmind.com/what-is-othering-5084425>
 „The Problem of Othering: Towards Inclusiveness and Belonging”,
<https://otheringandbelonging.org/the-problem-of-othering/>

² Wyniki badania postaw publicznych z 2020 r. wykonany na zamówienie Litewskiego Centrum Badań Społecznych, Instytut Badań Etnicznych, Instytut badań etnicznych LCBD, 2020,
<http://www.ces.lt/wp-content/uploads/2021/01/Visuomen%C4%97s-nuostatos-apklauso-rezultatai-2020.pdf>

³ „Bezrobocie wśród Romów nie wynika z pochodzenia, lecz z uwarunkowań społecznych, Biuro Rzecznika ds. Równych Szans”, 2019,
<https://lygybe.lt/lt/naujienos/romu-nedarba-lemia-ne-kilme-bet-socialines-aplinkybes/1152>

KLUCZOWE POJĘCIA

- Dyskryminacja wielokrotna** - wszelkie kombinacje dyskryminacji osób ze względu na ich płeć biologiczną, pochodzenie rasowe lub etniczne, religię, wyznanie, niepełnosprawność, wiek, orientację seksualną, tożsamość płciową lub inne cechy, oraz dyskryminacja doświadczana przez osoby, które mają lub są postrzegane jako mające te cechy.⁴
- Etnocentryzm** - społeczne przekonanie, że grupa społeczna, do której należy dana osoba, jest lepsza od innych. Etnocentryzm może przejawiać się w przesadnej ocenie wyższości własnej grupy i lekceważeniu innych grup.
- Ksenofobia** - strach lub widoczna niechęć do obcokrajowców, obcych lub ludzi, którzy różnią się od szerszego społeczeństwa. Może powodować lub prowadzić do wrogich lub przemocowych reakcji w społeczeństwie, np. wydalenie niektórych imigrantów z określonej strefy życia społeczeństwa.⁵
- Uchodźca** - osoba, która opuściła swój kraj z powodu braku bezpieczeństwa, prześladowań lub konfliktu zbrojnego. Zgodnie z Konwencją Narodów Zjednoczonych dotyczącą statusu uchodźców z 1951 r. „uchodźcą” jest osoba, która na skutek uzasadnionej obawy przed prześladowaniem z powodu rasy, religii, narodowości, przynależności do określonej grupy społecznej lub z powodu przekonań politycznych znajduje się poza terytorium państwa, którego jest obywatelem, i nie może lub boi się korzystać z ochrony tego państwa.⁶
- Pharrajimos** (pol. zniszczenie, podział) - eksterminacja ludności romskiej podczas II wojny światowej.
- Mniejszość narodowa** - grupa ludzi, którzy różnią się od większości ludności danego kraju cechami etnicznymi, kulturowymi i językowymi.

PYTANIA DO DYSKUSJI

- Dlaczego mamy tendencję do odrzucania tych, których nie znamy tak dobrze?
- Czy ważna jest tolerancja? Jak możemy ją rozwijać i rozpowszechniać w społeczeństwie?
- Jak powinna się czuć osoba, która opuściła kraj nie z własnej woli i odczuwa strach o swoje życie i przyszłość?
- Dowiedzcie się i podajcie pozytywne przykłady integracji uchodźców i mniejszości narodowych.
- Jakie znaczący święta lub tradycje mniejszości narodowych mieszkających na Litwie?
- Jak można pomóc uchodźcom osiedlić się w naszym kraju?

METODY

- Tworzenie indywidualnego lub grupowego projektu mającego na celu poznanie mniejszości narodowych lub religijnych żyjących na Litwie. Uczniów można zachęcić do zwrócenia uwagi na następujące kwestie: jakie trudności i wyzwania stoją przed tymi grupami; jak one przyczyniają się do współtworzenia Litwy; jakie jest ich dziedzictwo kulturowe itd.
- Przegląd i dyskusja na temat filmu dokumentalnego LRT „Czarny ptak. Pamięć o ludobójstwie Romów” (dostępne poprzez: [LRT dokumentinis filmas „Juodasis paukštis. Romų genocido atmintis” | Tautinių mažumų departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės \(lrv.lt\)](#)). Możliwe pytania i tematy do dyskusji: jak ludobójstwo wpłynęło na społeczność romską i jej członków?; Znaczenie pamięci historycznej.
- Wyobraźcie sobie, że zostaliście zaproszeni do zespołu ekspertów, których zadaniem jest stworzenie programu integracji i pomocy dla uchodźców, aby pomóc im w pomyślnej integracji ze społeczeństwem. Przygotowując program zastanówcie się: Jakie instytucje zaprosilibyście do współpracy?; Jak zapewnilibyście młodzieży w wieku szkolnym możliwość kontynuowania nauki?; Jak zorganizowalibyście naukę języka litewskiego?; Jak pomogliście uchodźcom w znalezieniu pracy i mieszkania?; Jak zapewnilibyście dostęp do podstawowych artykułów pierwszej potrzeby?

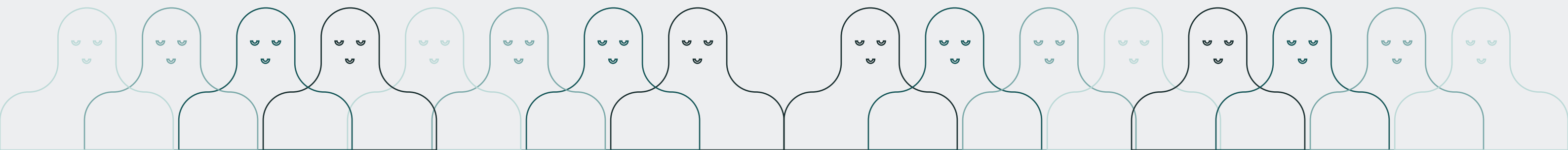
DODATKOWE INFORMACJE I REKOMENDACJE

- Wystawa „Tworzący dla Litwy: portrety i historie uchodźców” (choć wystawa została zakończona, historie uchodźców można znaleźć na portalach internetowych) [odnośniki: [Parodoje – pabėgėlių portretai ir istorijos: pasinaudojo antru šansu gyventi ir dabar kuria Lietuvai | Žmonės.lt \(zmones.lt\)](#); [Jautri Lietuvoje gyvenančių pabėgėlių žinutė: nesame grėsmė, pagalbos prašome ne pinigais, o šypsena - LRT](#); [„Kuriantys Lietuvai: pabėgėlių portretai ir istorijos” VA Carito Užsieniečių integracijos programos parodos atidarymas – Vilniaus arkivyskupijos Caritas](#)]
- Publikacja Departamentu Mniejszości Narodowych przy Rządzie Republiki Litewskiej o społecznościach narodowych mieszkających na Litwie (odnośnik: https://tmde.lrv.lt/uploads/tmde/documents/files/Tautines_bendruomenes_Lietuvoje2019-01-21a.pdf)
- Więcej o ludobójstwie Romów można przeczytać tutaj: [romu genocidas_2020_04_05_galutinis_maketas.pdf](#) (lrv.lt)

⁴Dyskryminacja wielokrotna, Europejski Instytut Równości Płci, <https://eige.europa.eu/lt/thesaurus/terms/1297>

⁵Rasizm i ksenofobia, Moje prawa, 2008, <https://manoteises.lt/straipsnis/rasizmas-ir-ksenofobija/>

⁶Chcę uzyskać azyl LR, MIGRIS, <https://www.migracija.lt/noriu-gauti-prieglobst%C4%AF-lr>

© Žmogaus teisių balsas (Głos Praw Człowieka)
2021, Wilno

www.ztbalsas.lt
info@ztbalsas.lt

